

Teoria kohtalainen, mutta käytäntö kurja

Afganistanilainen nainen on ihmiskunnan pohjalla, pahimmat puutteet ovat oikeusturvassa.

Juha Mäkinen, KSML, Su 15.2.2009

- Jos Afganistanin hallitus panisi toimeen kaikki ratifioimansa kansainväliset sopimukset, naisten tilanne maassa olisi varsin hyvä. Todellisuus on kuitenkin valovuosien päässä ihanteesta, toteaa oikeushammaslääkäri **Helena Ranta**.

Ranta vieraili Jyväskylässä naisjärjestö Zontan vieraana puhumassa Afganistanin naisten asemasta.

Tilastot kertovat karua kieltään: suomalainen nainen voi odottaa elävänsä lähes kaksi kertaa niin pitkään kuin afganistanilainen.

Lisääntyminen on afgaaninaisille suorastaan vaarallista: jokaista sataa synnytystä kohti kaksi äitiä kuolee synnytyskomplikaatioihin.

Puutteellisen terveydenhuollon ohella afganistanilaisnaisten oikeudellinen asema on hyvin heikko. Ranta toteaa, että Afganistanin oikeusjärjestelmässä on eräitä hyvin keskiaikaisia piirteitä. Mikäli nainen on joutunut raiskauksen uhriksi, on hänellä oltava oikeudessa neljä miestä todistamassa tapauksesta.

"Laki ei sama kaikille"

Ongelmistaan huolimatta Afganistanin oikeusjärjestelmä olisi Rannan mukaan periaatteessa varsin hyvä - valitettavasti se ei vain toteudu käytännössä.

- Laki ei ole kaikille sama, Ranta toteaa.

Ranta muistuttaa, että Afganistan on ratifioinut Rooman sopimuksen, joka toimii kansainvälisen rikostuomioistuimen ICC:n pohjana.

- Maassa tapahtuu paljon asioita, jotka varmasti tulevat aikanaan tuomioistuimen käsiteltäväksi. Afganistanissa on esitetty ajatuksia totuus- ja sovituskomissiosta, mutta on tärkeää muistaa, että sellaisella ei korvata oikeutta.

Unifem kouluttaa

Helena Ranta toimii muiden tehtäviensä ohessa YK:n naishaston Unifemin Suomen-osaston puheenjohtajana. Unifemilla on Afganistanissa käynnissä projekti, jossa koulutetaan lukutaitoisia naisia oikeudellisiksi neuvonantajiksi erityisesti syrjäseutujen naisten tueksi.

Neuvonantajilla on hallussaan perustiedot siitä, mi ovat naisten oikeudet Afganistanin lakien mukaan. Toistaiseksi heitä on ehditty kouluttaa pari sataa yli 30 miljoonan ihmisen maahan.

Koulutusprojekti oli tarkoitus siirtää Afganistanin oikeusministeriön alaisuuteen, mutta jatko on epävarma oikeusministeriön jouduttua Taleban-kapinallisten hyökkäyksen kohteeksi viime keskiviikkona.

Oikeus- ja opetusministeriön lisäksi kapinalliset hyökkäsivät vankeinhoitolaitoksen rakennuksiin. Iskussa kuoli 26 ihmistä ja yli 50 haavoittui.

Talebanien tiedottajan mukaan tarkoitus oli kostaa vangittujen taistelijoiden puolesta.

Afganistanin turvallisuuspalvelun mukaan yli 20 ihmistä etsitään epäiltyinä yhteyksistä iskuihin.

Afganistan: Naiset numeroina

→ Afganistanin naisten eliniänodote on vain 44,4 vuotta (Suomessa 82,5).

→ Synnytyskuolemia Afganistanissa on 100000 synnyttäjää kohti jopa 1800 (Suomessa 7).

→ Afganistanissa nainen synnyttää keskimäärin 6,6 lasta (Suomessa 1,7).

→ Maan naisista osaa lukea 12,6 prosenttia (Suomessa 100). Arvio on vuodelta 2000.

→ Taleban-hallinnon aikana (1996 - 2001) Afganistanin naiset olivat käytännössä täysin eristettyjä yhteiskunnasta ja poliittisesta elämästä. 1970-luvulla elämä Afganistanissa oli selvästi vapaamielisempää.

Lähteet: WHO, CIA World Factbook